

~~2025~~

2026

N O R G E V Å R T L A N D

Oslo, den 8. oktober 1942.

KRIGSOVERSIKT PR. 7. OKTOBER KL. 20.

SLAGET OM STALINGRAD har nu vart i 69 dager og det er 7 dager siden Hitler kunngjorde at byen skulde falle. Men den holder ennå stand. I selve byen har nu kampene rast fram og tilbake i hele den forløpne uke men i det store og hele er tyskerne ikke kommet nærmere sitt mål. Gang på gang går de til stormangrep og ofrer tusener av soldat-liv, men resultatet er som oftest bare nogen meter nyvunnen mark eller nogen ruin hauger. Denne fantastiske russiske motstand skyldes til dels den kraftige evlastningsoffensiv som marsjall Timosjenko har satt i gang nordvest for byen. For nogen tid siden blev det meldt at russerne i dette avsnitt hadde nådd fram til Don og at området mellom denne elven og Volga etter stod i lys lue. Senere meldtes at Timosjenko hadde hatt videre framgang og hadde brutt gjennom tyskeres første forsvarslinje. Men det tyske forsvarer er ordnet i dybden og russernes angrep er derfor rettet mot begrensete mål. I alle fall betyr denne offensiv en letelse for Stalingrads forsvarere. - I Mosdok-området har tyskerne sat i gang en ny offensiv i forsøket på å nå fram til oljefeltene i Grozny. Alle deres angrep hittil er slått tilbake og tapene skal være betydelig. Sydøst for Novorossijsk er tyskerne blitt kastet tilbake og russerne har gjenerobret en rekke viktige høider. I nærheten av Svertehavskysten har russerne drept eller såret 8.000 mann i den 3. rumenske rytterdivisjon. Russerne har også nylig foretatt et commando-liknende angrep mot havnen i Novorossijsk og ødelagt en del batterier der. Alle meldinger om at den russiske Svartehavsflåten skulle ha søkt inn til tyrkiske havner dementeres. Russerne har fremdeles en rekke gode havner syd for Novorossijsk, f.eks. Tjupse, Suchum og Batum. På de andre frontavsnitt fortsetter russerne sitt harde press mot de tyske stillinger. Særlig har kampene koncentrert seg om Voronesj, Rsjev og Lenigrad. Over sistnevnte by er det i løpet av 3 dager skutt ned 92 fly.

PÅ VESTFRONTEN FORTSETTER DEN LIVLIGE ALLIERTE FLYVIRKSOMHET. Natt til fredag angrep britiske styrker ubåtverftene i Flensburg og ved Lübeck. Dagen før hadde bombeavdelinger fra den amerikanske hær flyvåpen rettet angrep mot mål i Nordfrankrike. Fredag foretok kraftige formasjoner av amerikanske flypende festninger og britiske bombefly angrep mot flyfabrikker, flyplasser og dokkene i Le Havre. Dette er det største angrep som er foretatt av det amerikanske flyvåpen i Europa. Natt til lørdag angrep en stor styrke britiske bombefly mål i Rhinland. Det oppstod mange branner. Tyskerne innrymmer skade på flere vesttyske byer, særlig Krefeld, som er et viktig industri- og transportcentrum. En flyger forteller hvorledes han kom så lavt ned over Krefeld at han måtte gå opp igjen for å slippe bombene. Jeg kunde skjelne hovedgatene i byen, sa han. Natt til tirsdag blev Vest-Tyskland atten utsatt for et kraftig britisk angrep.

FRA DET FJERNE ØSTEN meldes at den australske hær har gått til en motoffensiv på New Guinea og drevet japanerne tilbake i Owen Stanley-fjellene. Framgangen har fortsatt hele uken. Japanerne etterlater alt sitt utstyr. På Salomon-øyene foregår det heftige kamper på Guadalcanar, hvor det har lykkes japanerne å landsette nogen tropper. De amerikanske tropper holder sine stillinger. Et kommunike fra marindepartementet i Washington melder at amerikanske tropper som opererer i det nordvestlige Stillehav har okkupert Andreanow-øyene i den Aleutiske øygruppe. Amerikanske fly opererer allerede fra flyplasser på Andreanow-øyene, som ligger midt i Aleutene og består av 6 store øyer. - Amerikanske fly med støttepunkt i India har igjen bombet japanske flyplasser i Syd-China.

HITLER OG GÖRING har talt i den senere tid. Det man først og fremst festet sig ved i Hitlers tale var dens defensive karakter. Bortsett fra løftet om å erobre Stalingrad kom han ikke med de vanlige forsikringer om store, nye erobringer. Heller ikke lovet han å avslutte krigen i nærmeste framtid. Nu gjaldt det fram for alt å utbygge de posisjoner som alt var vunnet og sikre matforsyningen. Det begynner kanskje å dempe for Hitler at det ikke er så like til å underlegge sig verden. Det kan trekke ut og i dette kappløp med tiden kommer Hitler til å tape. - Görings tale var mer brutalt åpenhjertig enn Hitlers. Det var særlig tre punkter man festet sig ved: 1. Matforsyningen i Tyskland. 2. De britiske luftangrep. 3. Den amerikanske opprustning. Om ernæringsituasjonen uttalte Göring at den stadig ville bli bedre, fordi man nu hadde rike russiske områder å ta av. Han glemmer imidlertid at Tyskland også under forrige krig hadde besatt Ukraina, men at forsyningene derfra var langtfra tilstrekkelige til å hindre hungersnød. Videre truet han med at skulde nogen komme til å sulte så blev det i hvert fall ikke Tyskland. Det betyr at de okkuperte land skal renses for alt de eier av matvarer. Om de britiske bombeangrep sa han at han beklaget den tyske befolkningens lidelser og savn i anledning disse angrep, og lovet hen over England. Hvor liten trøst det er i en slik trussel for dem som allerede er rammet, kunde han vel neppe vite. Den amerikanske opprustning avfeiet Göring med de ord at det var umulig samtidig å opprette en rustningsindustri og utdanne en millionarme. Han glemte at det er nettopp det Tyskland har gjort. USA har bare 140 mill. innbyggere og kan klare det meget bedre. - Som en bakgrunn for disse taklene kan vi meddele at det er et økende antall henrettelser av politiske fanger i Tyskland. I den tyske presse er det gitt enkeltheter om over 40 slike henrettelser av politiske fanger. I Frankfurt og Karlsruhe er 14 personer, deriblant en kvinne, blitt henrettet. De var beskyldt for forræderi og forsøk på å gjenopprette kommunistpartiet og for å spre nyheter fra utenlandske radiostasjoner. I Menaheim er 14 mennesker blitt henrettet. De var beskyldt for å ha stiftet et kommunistparti og for å være vennlig innstilt overfor fienden, for å ha underminert den tyske hær og for å ha spredt fiendtlige nyheter. De henrettede omfattet en kvinne. I Oldenburg er en mann blitt henrettet for å ha spionert for en utenlandsk makt.

I EGYPT fortok den britiske hær et overraskende angrep og rettet ut sin frontlinje. Ellers meldes det bare om patruljeverksamhet og artilleridueller. Den allierte flyverksamhet fortsetter.

PÅ MADAGSKAR fortsetter de britiske operasjoner, men den franske motstand er for intet å regne.

DE SLEVE MELDINGER ONSDAG AFTEN går ut på at det er inntrådt en vending i slaget om Stalingrad, idet hovedslaget nu raser utenfor byen på de store stepper. Timosjenkos offensiv skrider uavbrutt fram, men de forskjellige bakker og høider blir seigt forsvar av tyskerne. I selve byen raser kampene videre. Tyskerne har ført fram tusener av friske reserver med fly. Sterlig gjelder kampene de nordvestlige arbeiderforsteder. - Sterke britiske flystyrker angrep inatt Osnabrück og omliggende industriområder. Det blev anrettet store skader, ildebrander brøt ut og det meldes om mange øde. - Det 100. luftangrep blev idag rettet mot Tebruk. Disse 100 angrep er blitt rettet mot byen i løpet av 103 dager. - På New Guinea har australske fortropper nådd det strategisk viktige Kokoda-pass. Det er tegn som tyder på at japanerne har til hensikt å rydde Owen Stanley-området.

VÅRE 10 HENRETTEDE LANDSMENN blev idag minnet av Toralv Øksnevad. Han sluttet med disse ord: Vi står idag ved 10 åpne graver. Vi bøyer oss i ørbøydighet ved minnet om alle våre martyrer. Vi hyller byen rundt Nidaros-domen og sender vår hilsen til de tapre trøndere. De lidelser som ligger foran oss skal stålse oss i kampen for rettens og Norges seir. Gud bevare Kongen og Fedrelandet!

VvvvvVvvvvv

STILLING OG TAKTERIK PÅ HJEMMEFRONTEN.

Vi vet svart på hvitt i følge skriv av 10. august 1942 fra Innenriksdepartementet til Handels- og Forsyningsdepartementet:
"Hvis det lar seg gjøre, vil Rikstinget bli sett organisert og kalt sammen til 25. september 1942."

Det lot seg nok ikke gjøre! Førerthinget under flyangrepet 25. september måtte nøye seg med det Quisling kaller "et prinsipielt vedtak". Nasistenes nederlag skyldes ene og alene den steile og faste holdning hos det arbeidende norske folk, med Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Norges Industriforbund i spissen. Vi fildr vår vilje, tross innkalleser til Gestapo, arrestasjoner og de mest uhøydelige trusler om unntagelsestilstand.

"Fri Fagbevegelse" for 3. oktober kommenterer dette slik: "Det er selvinnlysende at de som under trussel om at deres navngitte kammerater ville bli slutt, ført det riktig å stoppe de fortsatte utmeldelsene og i enkelte tilfeller trekke tilbake de som allerede var sendt. På tross av terroren og terrortruslene har vi ikke bare oppnådd å velte Rikstinget, vi har samtidig gjort landsorganisasjonen til en død organisasjon. Kampen må fortsettes og aktiviteten økes inntil vi igjen kan bygge opp vår frie fagorganisasjon. Den faller frontlinje som ble skapt, vil danne et verdifullt grunnlag for den fortsatte kamp."

På skolefronten er stillingen den samme som før. Lærerne fortsetter sitt arbeid uten hensyn til noen form for samband. Som kjent har noen av dem i Kirkenes bøyet seg for visse krav og er kommet sørover. De har alle gjort en beundringsverdig innsats under de fryktelige forhold. Det forplikter bare alle andre til ny innsats.

Riksting og lærersamband syner klart hvordan vi gjør vår våpenløse krigsinnsats. Den illegale kamp kan selvsagt aldri alene føre til Tysklands nederlag. Vår strategi er som i ørkenkrig og sjøkrig: å se sjansen når den er der, å holde ut lengst mulig, og så å forsvinne med små tap. Og så: f r a m / p a n y !

T A L L O M V A R E R O G P E N G E R .

At det er lite av alt til livets opphold, trenger en ikke en illegal avis for å få vite. Men det kan ha sin interesse å få disse kjennsgjerningene underbygget med klare og tørre tall. Nedenstående oversikt bygger på redaktør cand. øcon. Malteruds bok om norsk næringsliv under okkupasjonen, utkommet i Sverige i april, samt på siste hefte av det danske tidsskrift Økonomi og Politik.

Forsyningsspolitikken for krigen. Under den sterke økonomiske fremsgang i 1930-årene steg industriproduksjonen med over en tredjedel og handelsflåten vokste fra 3.4 til 4.8 millioner bruttotonn. Frakostigningen etter krigsutbruddet i 1939 ga økede inntekter, som ble brukt til en kjempemessig import. I tiden fram til april 1940 kjøpte vi fra utlandet for over 300 millioner kroner mer enn normalt. I motsetning til Sverige behøvde vi ikke å innføre noen egentlig valutaregulering.

Utenrikshandelen. En stor del av den import som foregår under okkupasjonen, skal dekke tyske behov. Bare en femtedel av vårt normale innførselsbehov blir dekket i dag. Bortsett fra vår handel med Danmark og Sverige, må alt gå over clearingkontoret i Berlin, og den tyske kontrollen med norsk næringsliv går altså meget lenger enn lover og forordningen gir inntrykk av.

Næringsmiddelsituasjonen. Bortsett fra Island er Norge det minst selvversorgende av de okkuperte land. Men takket være våre store lagre, ble ikke stillingen kritisk før ifjer høst. Det normale kakeribehov er ca. 2.900 pr. dag. Kasjonene dekker bare 1775. Resten må skaffes ved poteter og fisk, men for begge varer har tilførslen ofte sviktet. Av saltet fetsild ble høsten 1941 80 prosent

eksportert til Tyskland. I 1942 skal 50 prosent av storsildfangsten og nesten hele hermetikkproduksjonen gå samme vei. Eksporten av fisk og fiskevarer var i 1940 270.000 tonn. I 1941 var den 235.000 til tross for at fanget dette året bare var 60 prosent av foregående års.

Beskjæftigelse og finansier. Den tilsynelatende store beskjæftigelsesgrad skyldes som kjent foruten anleggsvirksomhet og surrugsproduksjon, det at folk ikke har hørt seg som arbeidssøkere av frykt for å bli sendt til Tyskland. De voldsomme skatteforhøyelser dekker bare litt av hva okkupasjonen koster. Resten lånnes, som det kalles, i Norges Bank. Det dreier seg om mellom 5 og 6 millioner kroner pr. dag, og summen er nå opp i mellom 4½ og 5 milliarder kroner. Det er ca. 40 prosent av nasjonalinntekten, mens Sveriges veldige forsvarsutgifter ikke krever mer enn en sjette del av landets nasjonalinntekt. Den norske seddeltallmengde er steget fra 600 til 1.500 millioner kroner.

Priser og levestandard. I følge offisiell beregning var leveonkostningene i Norge i desember 1941 44 prosent over nivået i 1938. Dette er dog sikkert for lavt regnet. Her er kornprisene i kroner pr. dobbeltcentner:

Før oktober 1940: Høsten 1942:

Hvete.....	24	...	36
Rug.....	22	...	35
Bygg.....	22	...	35
Havre, blands.	19	...	32

De fleste arbeidere og funksjonærer har om lag samme pengeinntekt som før krigen, og med terming av varelagrane og nedslaktning kan kapitalfortæringen ikke bringes stort lenger.

Dette er sammenhatten i tall, både om nasistenes utplyndring og om utholdenheten i karpen for trygge kår under økonomisk demokrati.

ETTER FLYANGREPET 25. SEPTEMBER fulgte masserekvirering av hus som eies av såkalte "rike jessinger". De mottok følgende skriv fra fylkesmann Stensøren: " 1. De har å overlate Dere s hus til bombebeskadigede. Til i morgen tidlig kl. 9 må De være ute av huset. 2. Alle rum i Dere s hus har til denne tid å være i ferdig stand. 3. Mannlig og kvinnelig hushjelp blir i huset. 4. Brenselsmateriell som ved, kull o.s.v. blir igjen i huset. 5. De kan ta med Dem: Personlig vask og bekledningsgjenstander. Toalettsaker og personlige saker som smykker. Sengetøy kan tas med, men det må bli igjen et skift for hver senge. Matingsmidler kan tas med for snarlig forbruk, men ingen hanstervarer. 6. Alle husets utgifter er også for fremtiden husmørens utgifter. 7. Ved overgivelse av huset må De sette opp en inventarliste 3 ganger. Den og alle nøkler må avgis. 8. I tilfelle De ikke følger disse foreskrivne punkter, har De å regne med straff fra Sikkerhetspoliti. " - De stakkars "bombebeskadigede" bærer ved ankomsten som oftest "die Wehrmacht"s offisersuniform. Legg dessuten merke til at hushjelpen følger huset som annet innbo.

Alt innskrevet reisegods blir nå kontrollert av NS-politi, som går grundig til verks. Vær derfor ekstra forsiktig.

Vi gir vår tilslutning til et ypperlig forslag fra redakter Toralv Oksnevad om at NS-folkene skal settes til å bygge opp igjen Stalin-grad.

Våre tanker går i disse dagene til våre kjempende landmenn i Trøndelagsfylkene under unntaksestilstand.

MORGE VÅRT LAND er ikke et arkiv for støvete rykter, men en forsk og saklig nyhetsavis. Du har nå fått lese det som kom fra London i går kvell. La så også andre få denne gleden.

(Alle opplysninger om bladets utgiver, redaksjon og distribusjon bedes meddelt direkte til der Herr Reichskommissar, Stortinget, Oslo.)